

رێبازی تهعبیری تهجریدی به یه کێک له و شیوازه شیوه کاربیه هاوچهرخانه داده نریت که ده رکه وته به رایبه کانی ده که ونه دواي دووهمین جهنگی جیهانی، ئەمەش له خۆیدا قۆناغێکی نوێ له قۆناغه کانی هونهری پیشهنگ (ئاقانت گارد)ی ئەوروپی ده نوینیت، که له ئەوروپاوه به رهو ئەمریکا په ریبه وه، به تایبتهت دواي ئەو ده مه ی سوربالبزم گه یشتبووه دووره ده ستترین قۆناغه کانی خۆی له بیتهودی و ناماقوول و خۆره سیتی له کاری هونه ریدا، تا ئاستی نزیکبوونه وه له گه ل میتافیزیکا و خه یال و دنیای خه ونه کان.

ئەم شیوازه رایبه نوێیه، (لیره دا مه به ست تهعبیری تهجریدییه)، لاتهریک له تهکنیکه نیگارکیشیه کان رانه وه ستا و به جییان بهیلتیت، به لکو پشتبه ستیه کی وه های پیکردن، که له زۆرێک له و چه مکه بنیادی و تهکنیکییانه ی شیوازه کانی پیش خۆی به هره مه ند بیت، به تایبتهت هه ربه ک له تهعبیری و تهجریدی، ئەمه بێ له هه ندی تهکنیک و جوړی ئەداکردن که له سوربالبزمه وه وه رگه رابوون، وه ک ئەو خۆره سیتییه ی له گه ل (جاکسون پۆلۆک) دا گه شه ی سه ند، له پتی تهکنیکی هه لپشتنی راسته وخۆی مادده ی کارکردن له سه ر روو ته ختی تابلۆ. به کارهینانی ئەم تهکنیکه ش بووه زیاترین ئەدای راسته وخۆ و خۆره سانه له بازنه ی پسپۆری نیگارکیشاندا، به جوړێک که ره خنه گری ئەمریکی (هارۆلد رۆزنبرگ) ئەم دیارده یه ی به وه وه سف کردووه که "بزاقتیکی بێ سه ره ندی (ئینتیمما) بیت بو هه ردیارکراوییه ک له رینما ییدا، هاوشان به نامۆبوونیککی کاریگه ر له کۆمه لگه وه سف ده کات. " هه رچۆن ئەم رێبازه هونه ریه به یه کێک له و رێبازه هونه ریه هاوچه رخانه ی ئەمرۆ داده نریت، که تا ئیستا له ده ستا وه ده ستکردن و

سیما تهعبیرییه تهجریدییه کان له ئەزموونی شیوه کاریانه ی (وهه بی ره سوول) دا

د. نه به ز بابان
(سلیمانی)

کارایی نه‌که‌وتوو له نپوهنده هونه‌رییه‌کانی رۆژئاوا و رۆژه‌للات، تا ئهم ساته‌وه‌خته‌ش زۆریک له هونه‌رمه‌ندان دامه‌زراندن و بنیادانی روانگه و ستایلی خۆبانی تیدا ده‌دۆزنه‌وه و به‌رجه‌سته ده‌که‌ن.

لهم میانه‌شدایه که هونه‌رمه‌ندی شیوه‌کار وه‌ه‌بی ره‌سوول له بنیادی به‌دیها‌توو هونه‌رییه‌کانیدا پالپشتییه‌کی به‌شیوازی ته‌عبیری ته‌جریدی هه‌یه، ئه‌مه‌ش له‌پیناو به‌ده‌سته‌پینانی واقیعیکی نوێ، واقیعیک که له‌سه‌ر بنه‌مای گوزارشتکردن له‌پتی ریتک‌خستن بۆ په‌یره‌وکردنیکی هه‌لچوونگه‌رای جوانییه‌وه دامه‌زراوه، له‌ساته‌وه‌ختی به‌دیبه‌تیناندا، به‌پالنه‌ریک له‌کرده‌یه‌کی ته‌کنیکی که په‌نگدانه‌وه‌ی ئهم کرده‌یه‌ به‌سانایی به‌رووته‌ختی کاره هونه‌ریه‌کانییه‌وه ده‌بیریت و هه‌ست پتیده‌کریت، چون جه‌ختکردنی ئه‌و له‌سه‌ر رووداوه‌کانی واقیع، ته‌نیا سه‌یرکردنی رووکه‌شی شته‌کان نییه، هه‌رچۆن بۆ بنیادانه‌وه و ئاویتته‌کردنی فۆرمه‌کانی، به‌لاسانی و دووباره‌کردنه‌وه‌ی شته‌کان وه‌ک ئه‌وه‌ی له‌بووندا هه‌ن پابه‌ند نابیت، به‌لکو به‌م ئالییه‌ته ته‌کنیکییه‌ی، ژینگه‌یه‌کی جیا داده‌مه‌زینیت، که سه‌رله‌نوێ کیشانه‌وه‌ی واقیعی کردۆته راگری خۆی، ئه‌مه‌ش له‌میانی ئاویتته‌کردنی چه‌ندان توخم و یه‌که‌ی ناده‌ستنیشانکراو، که له‌پال یه‌کدا بوونی پتیه‌ندییه‌رنگی و فۆرمییه‌کان کاربان له‌جۆری پیکه‌تتیناندا کردوو، تا هه‌رچی زیاتر بچن به‌ناو یه‌کدا و کارلیک بکه‌ن، به‌مه‌رامی به‌ره‌مه‌پینانی ئاسه‌واری هه‌مه‌کیانه‌ی کاره هونه‌رییه‌که، هاوکات کۆکۆدنه‌وه‌ی ئه‌و توخم و یه‌کانه له‌کۆنیادی خۆیندنه‌وه و وه‌رگرتنی بینه‌ردا.

وه‌ه‌بی ره‌سوول به‌وه رایه‌پیناوین کاره‌کانی پشتبه‌ست به‌په‌له‌ی رهنگی لیک‌نزیک، یان لیک‌نژ دامه‌زینتی و بنیاد بنیت، به‌شی زۆری پتوانه رهنگییه‌کانی له‌تۆن و شه‌فافی پیک‌دین، به‌پشتبه‌ستییه‌ک به‌شلی ماده‌ و نه‌بوونی خه‌ستی چینه ماده‌یییه‌کانی رهنگ، هه‌رچۆن کار له‌سه‌ر به‌سپه‌رکردنی هه‌ندێ پتوانه ده‌کات، به‌تایبه‌ت له‌گۆشه و سووچه‌کانی تابلۆدا، وه‌ک چه‌ند کاربگه‌رییه‌کی رهنگی که به‌شداری له‌جه‌ختکردنه‌وه‌ی سه‌نته‌ردا بکات، له‌زۆریه‌ی جاریشدا فۆرمیکی ئایکۆنی سه‌نته‌رگیری له‌ناوه‌ندی کاره‌که‌دا کردوو، ئهم فۆرمه ئایکۆنییه‌ خۆی له‌وینه‌یه‌کی بومولیل کیشراوی شیوه‌ی چاویک نزیک ده‌کاته‌وه و وه‌ک خولگه‌یه‌ک چه‌ند فۆرم و

پیکه‌ته‌ی تری له‌خۆی ئالاندوو و کۆکردۆته‌وه، له‌میانی چنراویکی بینه‌یی کاره هونه‌رییه‌که‌دا، ئهم به‌خولگه‌کردنه به‌یه‌کێ له‌ناشناترین سیما شیوازه‌راییه دیاره‌کان له‌کۆمپۆزشنی تابلۆکانی (وه‌ه‌بی ره‌سوول) دا داده‌نریت، وه‌ک چۆن تیبینی دووباره‌کردنه‌وه‌یه‌کی مه‌به‌ستگه‌را بۆ هه‌ندێ ئاویتته‌ی رهنگی ته‌ماوی ده‌که‌ین، که له‌هه‌ندێ دیارده‌ی واقیعی وه‌ک (دووکه‌ل، هه‌ور، شه‌پۆل، ئاویتته‌ی وئوله‌یی، چنراوی ئاوریشمی) نزیک ده‌بیتته‌وه و له‌زۆریه‌ی کاتیشدا بنیادی رهنگی ئهم دیاردانه له‌کۆمه‌له‌ تۆنیکی وه‌رگه‌یراو له‌رهنگه سه‌ره‌کییه‌کانه‌وه سه‌رچاوه‌ی گرتوو.

ئهم ئه‌زمونی کارکردنه‌ی هونه‌رمه‌ند، به‌قه‌له‌می رهنگین و چه‌ند ته‌کنیکیکی جیاواز، سه‌ره‌تاکانی ده‌ست پتیکردوو، که به‌هۆکاری تایبه‌تمه‌ندی ئه‌و که‌ره‌سه کارکردنه، گرنگی به‌چوونه‌ ناو ورده‌کاری هه‌ستیار داوه، له‌پیناو سپه‌ره‌گرتن له‌جۆری سیماکان و په‌نگکردنی فۆرمه‌کان به‌چه‌ندان په‌له‌ی جیاوازی رهنگی لیک‌نژ و لیک‌چوو له‌یه‌ک ساتدا، به‌لام له‌دوا ئه‌زمونه‌کانیدا ده‌بینین ته‌کنیک و رهنگی زه‌یتی کردۆته راگریک بۆ سه‌راپای کارکردنی خۆی، چون به‌تایبه‌ت ئهم ته‌کنیکه هه‌لگری تواناییه‌کی به‌رز له‌خۆه‌خسان، هاوشان کار له‌سه‌ر کارکردنی وزه ته‌عبیرییه‌کانی فۆرم ده‌کات و به‌رگه‌هه‌وایه‌کی سه‌یر و نامۆی نزیک له‌دنیای خه‌ون و به‌دوور له‌هه‌زه به‌ناگایی ده‌ره‌خسینتی، هه‌رچۆن ئالییه‌تیکی ته‌کنیکی جه‌ختکردوو له‌سه‌ر شه‌فافییه‌ت، به‌شداری له‌به‌ده‌سته‌پینانی که‌شیکی رهنگی وه‌هادا ده‌کات، که لیوانی پتیت به‌حاله‌تگه‌لیکی ویژدانی و هاوشان بیت به‌ئینتیبا‌عیکی لیوان له‌ریتکه‌وتن و گونجاوی، تا ئه‌و به‌ها جوانییه‌ بیه‌خشیت که هونه‌رمه‌ند

سه و دایه تی. لیره دایه ته عبیره تیکی ته جریدی خو به روکشی تابلو ده کات، که رهنگدانه وهی گوشاری بیرکردنه وهی که ناخگه را و رهفتاری تیکی خودگه رای هونه رهنه ندیکه، که له کوتی به ناگایی دهر باز بووه.

هر له میاندا نزیکیه کی ته کنیکی له نه زمونی (وهی ره سوول) دا له سه ر ناستی پیکهاته و ناویتی نیه ونده ماددیبه که هی هیه، نه ویش نزیکیه که له نیوان ته کنیکی رهنگی زهیتی و رهنگی ناویدا، به تاییهت له پرووی شه فافییه وه. وه لامدانه وهی قوول و کارلینک کردنی هونه رهنه ند له گه لامدانه کارکردنه کی، به ره نجامه بوخت و په یته کان له ریتی قوناغی پر کارکردن و به ره مهیتانه وه به دی دینیت، تا هرچی زیاتر شاره زایی و خیبری هونه رهنه ند قاتر و لیها تو تر بکات له پرؤسی تیکه لکردنی رهنگ و دهره نیانی به ره نجامه کان به شیوه چاوه پروانگه وه کی، دیاره به بن (نالیه تیکی ته کنیکی) هیچ ریگه و دهره تیک بو (ته ندر بوون و به رجه سته کردن و رایه له و گه یاندن) نابیت، که کارپکی وه ها بکات وینه یه کی زهینی بگورپته سه ر وینه یه کی به دیها تووی به چاوه بینراو، کرده ی نه ندیشه کردن بنه مای یه که مه، که ده بیته خالی لیوه دهرچوونی هونه رهنه ند بو به رجه سته کردن وینه زهینی به کانی، دو اتیش به چند بارگه یه ک له هه لچوون خستنه سه ریک بو پیکهاته کانی ده کات، تا له وینه یه کی ناویتی وه هادا دهر که ون که تیایدا بوون و نه بوون به ناویه کدا ده چن، به م شیویه هاو کیش زهینی به که یه کسان ده بیته به هاو کیش واقعی به که هی لای هونه رهنه ند و له رتی ته کنیکه وه به رجه سته ده بیته، بو دامه زانندی نه وه لچوونه ئیستیتیکانه له سه ر ناسته کانی روکشی بینه یی کاری هونه ری.

جه ختکردنه وهی نالیه تی ته کنیکی نه ونده ی به سه که به ها و وه ئیستیتیکه کانی فورم بخاته پروو و فورمی ناوه رو کیش بکاته په راویز، به تاییهت که ناوه روک بو خوئی له فورم و پروه کانداهه بوویه کی شاراهه بیته، نه مهش نه و حاله ته یه که (بو دلیار) له فله سه فه ی خویدا له دوا بوو کانه وهی مؤدیرنه جه ختی له سه رکردو ته وه، فورم تیپه ر و نازاده له ده ستیشا نکرای و دیارکردنی مانا، هونه رهنه ند له میاندا یه که کانی خوئی له واقعی تیکی ماددیبه وه ناخوایت، له م سونگه یه وه نه و وتاره ی نه م نیاده فورمی به خشی ده کات به دیاریکرای له

کو نیاده رهنگی به کانه وه خو نراسته ده کات، ته نیا رهنگ خستنه سه ری ده کات بو حاله تی ته عبیره کردن و جوانی، لیره دایه که فورمی نازاد به سه ر فورمی بیانوساودا بالا ده کات، به مهش کاره به دیها تو وه که خو په تی ده کات وه له هه موو ئه رکیکی راگه یاندن کاری و له گیترا نه وهی سه ریورده چیرۆکگه راکان، چون به تاییهت ری بازی ته عبیری ته جریدی بو هونه رهنه ند ده بیته نامر ازیک بو دهرچوون و تیپه رین له ریژه یی بوونی دنیای ماددیدا.

ده کات خوتندنه وهی ترمان هه بیته که پشت به ست بیت به نزیکردنه وه له نیوان نه م فورمه په تیانه و ژینگه ی سروشیتی کوردستان، له هوکاری ده وله مه ندی به خشین به رهنگ و جیساوازی هه له تیی (به رز و نرمی زه مینی) به به راورد به جوگرافیای شارانی دهر و پشت، ده کات نه م نزیکردنه وه شیویه شتیک بیت زور په تی، به لام ناواخنگیره به لاساییگه رای و دامه زراوه له سه ر خوازه کاری به کی ناراسته وخو، هه ریویه پیکهاته ی وینه یه کی زهینی په تی و لیکدانی له گه ل شیوه وهرگیراو و خوازه کراوه کان له واقعی تیکی به خشراوه وه، هرچی زیاتر قه ناعهت به خشه، به تاییهت خوازه کاری به که ئاشکراو دیار نییه و ته نیا له رهنگدا خو دهنوتیت و هر رهنگه که ده بیته ته نیا ره هندی سه رچاوه کان بو وزه یه کی ئیستیتیک و ته عبیری و ته جریدی له یه ک کاتدا، نه م شه به نگه رهنگیانه له نیو کاره کانداهه، بینه ناگیترا نه وه بو دیه نیتک له واقعی، یاخود بو دیارده یه کی بینراوی دیاریکراو، هر ریویه بینه ر خوئی ده بیته خاوه ن بریار له دیاریکردنی سه رچاوه کان بو نه م نه زمونه ئیستیتیکه یه.

سه رنج: نه م وتاره له بنه رته دا به زمانی عه ره بی نووسراوه، وهی ره سوول کردوویه تی به کوردی.